

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ****КАФЕДРА СПОРТИВНОЇ МЕДИЦИНИ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ****МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я****Програма
дисципліни спеціалізації****підготовки** бакалаврів

(рівень вищої освіти)

галузь знань 01 Освіта

(шифр і назва напрямку)

спеціальності 014.14 Середня освіта.Здоров'я людини
(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни – «Методика навчання основ здоров'я» для студентів спеціальності 014.14 Середня освіта (здоров'я людини)

IV с. (денна форма навчання)

Розробник: професор, д.н. з держ.упр., Шиян О.І.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри спортивної медицини,
здоров'я людини

Протокол від 28 серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри спортивної медицини, здоров'я людини

_____ (проф. Шиян О.І.)
“ _____ ” _____ 2018 року

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету педагогічної освіти
Протокол від. “ _____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____ (підпис) (_____)
(прізвище та ініціали)

На другому курсі для студентів факультету педагогічної освіти проводяться заняття з предмету «Методика навчання основ здоров'я».

Кількість годин, що відведені навчальним планом на вивчення дисципліни становить 120 годин, з них: 20 годин - лекції, 40 годин - практичні заняття, 60 годин - самостійна робота.

Мета - оволодіння майбутніми педагогами такими знаннями, вміннями та

навичками, які б сприяли формуванню здоров'язбережувальної компетентності школярів, утвердженню ціннісного ставлення до життя і здоров'я, їхньому фізичному, соціальному, психічному і духовному розвитку.

Завдання навчальної дисципліни передбачають оволодіння студентами знаннями, вміннями і навичками, що будуть сприяти:

- формуванню в учнів знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, безпечну поведінку, взаємозв'язок організму людини з природним, техногенним і соціальним оточеннями;
- розвитку в учнів мотивації дбайливого ставлення до власного здоров'я, удосконаленню фізичних, соціальних, психічних і духовних його чинників;
- вихованню в учнів потреби у здоров'ї, що є важливою життєвою цінністю, свідомого прагнення до ведення здорового способу життя;
- розвитку умінь самостійно приймати рішення щодо власних вчинків;
- набуттю учнями власного досвіду зі збереження здоров'я з урахуванням фізичного стану;
- розгортанню у повсякденному житті практичної діяльності задля збереження здоров'я власного та інших.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- предмет, мету і завдання курсу «Основи здоров'я» для школярів загальноосвітньої середньої школи;
- структуру та зміст навчального матеріалу курсу «Основи здоров'я» для школярів загальноосвітньої середньої школи; основні форми, методи і стратегії навчання учнів основам здоров'я;
- методiku організації навчального процесу з основ здоров'я;
- засоби формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності, активної мотивації до ведення здорового способу життя, поліпшення фізичної, соціальної, психічної і духовної складових здоров'я, здатності застосовувати всі набуті компетентності в конкретних життєвих або навчальних умовах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- будувати урок з основ здоров'я як цілісну, динамічну систему, основними складовими якої є організаційний, дидактичний, методичний та оздоровчий аспект;
- методично грамотно організувати навчальний процес з основ здоров'я;
- правильно оцінювати навчальні досягнення учнів з основ здоров'я;
- використовувати в навчальному процесі основні форми, методи і стратегії навчання учнів основам здоров'я;
- виховувати в учнів бажання вести здоровий та безпечний спосіб життя;
- формувати в учнів здоров'язбережувальну компетентність шляхом набуття ними навичок здорового способу життя та умінь зберігати і зміцнювати різні складові здоров'я.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики навчання основ здоров'я.

Тема 1. Вступ у дисципліну «Методика навчання основ здоров'я».

Місце предмету «Основи здоров'я» у формуванні загального світогляду і культури людини.

Предмет і завдання «Основи здоров'я». Етапи впровадження предмету «Основи здоров'я» в систему шкільної освіти і чинники, що забезпечують його ефективність. Підготовка вчителя основ здоров'я. Специфічність методів та технологій навчання, спрямованих на формування свідомої мотивації до здорового способу життя і набуття навичок формування, зміцнення і збереження здоров'я. Характеристика стану здоров'я дітей в Україні. Закон «Про загальну середню освіту» про виховання у школярів ставлення до здоров'я як до найвищої соціальної цінності. Нормативно-правова база, яка окреслює напрями діяльності і заходи щодо формування здорового способу життя і безпечної поведінки у дітей та підлітків через систему загальної середньої освіти.

Тема 2. Методологічні основи методики навчання основ здоров'я.

Основні фактори формування і розвитку особистості. Біологічна обумовленість особистості. Соціальні фактори формування особистості. Функції виховання у формуванні особистості (організаційна, ціннісноорієнтована, профілактична, превентивна). Закономірності та рушійні сили розвитку особистості. Вікова періодизація розвитку особистості, її значення для формування змісту курсу «Основи здоров'я» на різних етапах навчання. Випереджаючий характер освіти в галузі навчання здоров'я та її превентивність. Формування культури здоров'я особистості як навчально-виховний процес. Методи педагогічного дослідження, їх використання в практиці роботи вчителя «Основи здоров'я». Методи діагностики рівня здоров'я учнів. Основні засади моніторингу здоров'я школярів.

Тема 3. Методи навчання основ здоров'я.

Нові вимоги до завдань загальної середньої освіти - формування опорних знань, життєвих навичок і компетентностей, здатності до саморозвитку і самонавчання. Особистісно-орієнтований підхід в організації навчального процесу. Педагогіка співпраці і розвиваюче навчання. Методи навчання, їх класифікація. Традиційні методи навчання, що використовують на уроках «Основи здоров'я» (словесні, наочні, практичні, контролю і самоконтролю, самостійної роботи). Нетрадиційні методи навчання. Поняття про методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. Імітаційні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності (інсценування, ділові ігри, аналіз конкретної ситуації, мозкова атака, круглий стіл). Значення активних методів навчання для формування позитивного ставлення учнів до проблем здоров'я і засвоєння відповідних навичок. Навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок. Тренінг як метод групового навчання. Зміст та організація домашніх завдань на різних етапах вивчення

предмету. Види, форми й методи контролю та оцінки ефективності навчального процесу. Особливості оцінювання знань, навичок та вмінь при вивченні предмета «Основи здоров'я». Здоров'язберігаючі технології в навчальному процесі.

Тема 4. Умови ефективної реалізації завдань предмету «Основи здоров'я».

Вимоги до особистості вчителя основ здоров'я. Кваліфікаційна характеристика вчителя основ здоров'я. Формування культури здоров'я вчителя основ здоров'я. Кабінет основ здоров'я. Стратегія, принципи, положення та напрями діяльності шкіл, що працюють за проектами «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Школа здоров'я» та «Школа дружня до дитини». Співпраця з батьками, громадськими організаціями.

Змістовий модуль 2. Зміст освіти та методика навчання окремих тем предмету «Основи здоров'я».

Тема 5. Методика формування понять у межах курсу «Основи здоров'я».

Емпіричні та теоретичні поняття. Формування понять життєдіяльність, здоров'я, хвороба, третій стан, індивідуальна витривалість, саморегуляція, профілактика тощо. Технологія поетапного формування понять: ознайомлення з основоположними поняттями, встановлення зв'язку між окремими поняттями, поглиблення розуміння поняття на міжпредметній основі, формування кінцевого поняття.

Тема 6. Зміст і структура освіти з основ здоров'я.

Міжнародний досвід навчання основам здоров'ю. Освітня галузь «Фізичне виховання і спорт» в державних стандартах загальної середньої освіти. Виконання вимог стандарту — обов'язкова умова діяльності всіх навчальних закладів. Базовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів.

Інваріантна і варіативна складові в його структурі. Питання здоров'я в інших освітніх галузях. Навчальна програми з предмету «Основи здоров'я». Міжпредметні зв'язки та їх значення для формування в учнів відповідного ставлення, знань і навичок здорового способу життя. Відповідність змісту, форм і методів організації занять віковим особливостям учнів. Превентивний характер навчання. Актуальні проблеми здоров'я і безпеки життєдіяльності підлітків та відображення цих проблем у навчальних програмах «Основ здоров'я» та факультативних курсів валеологічного спрямування. Профілактика адиктивної поведінки. Попередження захворювань, що передаються статевим шляхом і ВІЛ/СНІДу. Гендерна освіта і виховання. Врахування вікових особливостей учнів при плануванні навчального матеріалу та добору форм і методів проведення занять в основній школі. Питання репродуктивного здоров'я і планування сім'ї — найактуальніші питання юнацького віку. Позакласні форми організації навчання основ здоров'я для юнаків і дівчат.

Екзаменаційні вимоги.

1. Здоров'я. Ознаки соціального, психічного та фізичного здоров'я.
2. Методи діагностики стану здоров'я школяра.
3. Вікова періодизація розвитку особистості.
4. Методи педагогічного дослідження та їх використання в практиці роботи основ здоров'я.
5. Традиційні та нетрадиційні методи навчальної діяльності.
6. Імітаційні методи активізації навчально-пізнавальної діяльності.
7. Життєві навички. Визначення та характеристика.
8. Використання методів розвитку життєвих навичок у педагогічній практиці.
9. Особливості знань, навичок та вмінь при вивченні предмету «Основи здоров'я».
10. Особливості діяльності шкіл сприяння здоров'ю.
11. Суть понять життєдіяльність, хвороба, здоров'я, третій стан.
12. Навички міжособистісного спілкування, прийняття рішень та критичного мислення, самоуправління та вирішення певних проблем.
13. Навички, які сприятимуть попередженню вживання учнями алкоголю, тютюнових виробів, наркотиків.
14. Стратегія формування в учнів життєвих навичок.
15. Методи навчання можна використати для формування і розвитку життєвих навичок.
16. Мозковий штурм, рольова гра
17. Відмінності між іграми та імітаціями і ситуаційним аналізом конкретних ситуацій.
18. Дебати. Підготовка учнів до дебатів.
19. Відмінності традиційного навчання та навчання на основі життєвих навичок.
20. Тренінг. Структура тренінгу.
21. Методи навчання, які використовують під час тренінгу.
22. Способи передачі ВІЛ. Стадії розвитку СНІДу.
23. Групи ризику, щодо захворюваності на ВІЛ /СНІД?
24. Охарактеризуйте життєві навички, які необхідно формувати при вивченні тем, що стосуються ВІЛ та СНІДу.
25. Ресурсні матеріали, які використовує вчитель для уроків на яких вивчається тематика ВІЛ/СНІДу.
26. Визначте основні параметри проведення тренінгу щодо профілактики ВІЛ-інфікування та виховання толерантного ставлення.
27. Охарактеризуйте харчовий раціон та звички дітей та молоді.
28. Харчова піраміда. Групи харчових продуктів мають бути у харчовому

раціоні.

Рекомендована література.

Основна

1. Єжова О. О. Формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнів професійно-технічних навчальних закладів : монографія / Ольга Єжова. — Суми : МакДен, 2011. — 412 с.
2. Оржеховська В.М. Превентивна педагогіка: навч. посіб. / В.М. Оржеховська, О. І. Пилипенко. — О. : ТОВ «Інтерпрінт», 2006. — 284 с.
3. Оржеховська В.М. Про концепцію превентивного виховання / В.М. Оржеховська // Практична психологія і соціальна робота. — 1999. — № 5
4. Оржеховська В.М. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх : навч. посіб. / В.М. Оржеховська, Т.Є. Федорченко. — Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А. — 2008. — 375 с.
5. Федорченко Т. Є. Профілактика девіантної поведінки школярів в умовах соціокультурного середовища: соціально-педагогічний аспект : монографія / Тетяна Федорченко. — Черкаси : ПП Чабаненко Ю.А., 2011. — 488 с.
6. Булич Е.Г. Здоровье человека: биологическая основа жизнедеятельности и двигательная активность в ее стимуляции / Е. Г. Булич, И. В. Мурахов. - К. : Олимпийская литература, 2003. - 423 с.
7. Воронцова Т. В. Захисти себе від ВІЛ, тренінги життєвих навичок : посібник для учнів старшого підліткового та юнацького віку (15 - 18 років) за програмою тренінгового курсу «Формування здорового способу життя та профілактика ВІЛ» / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко . - Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2012. - 168 с.
8. Демченко І. Л. Основи здоров'я: моніторинг і оцінка впровадження навчальної програми : навчально-методичний посібник для методистів і учителів загальноосвітніх навчальних закладів /І. Л. Демченко, К. С. Костенко, К. Поп - К., 2006. - 82с.
9. Здорова школа: аспекти освітньої політики : навч. посіб. / авт. кол. : Шиян О. І., Павлова Ю. О., Іванова М. А. [та ін.] ; за наук. ред. Олени Шиян. - Л., 2010. - 216 с.
10. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДу : навчально-методичний посібник для викладачів валеології, основ медичних знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студентів вищих навчальних закладів С. В. Страшко, Л. А. Животовська, О. Д. Гречишкіна [та ін.] - К.: Освіта України, 2006. - 260 с.

Додаткова

1. Волинець Л. С. Права дитини в Україні: проблеми та перспективи. - К. :

Логос, 2000. - 74 с.

2. Єресько О. В. Особливості змісту шкільного предмета «Основи здоров'я» / О. В. Єресько // Основи здоров'я і фізична культура. - 2005. - №2 - с. 8-11.

Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації/ О.М.Балакірева, Л.С.Ващенко, О.Т.Сакович [та ін.] - К.: Держав, ін-т проблем сім'ї та молоді. - 2004. -108 с.

3. Рівень і тенденції поширення тютюнокуріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед учнівської молоді України / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Н. О. Рингач [та ін.] - К.: Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка, 2008. - 152 с.

4. Формування здорового способу життя молоді: Проблеми і перспективи / Яременко О., Балакірева О., Вакуленко О. [та ін.] - К.: Укр. ін-т соціальних досліджень, 2000. - 207 с.

5. Формування навичок здорового способу життя у дітей і підлітків: За проектом «Діалог» : Навч.-метод. посіб./ О. В.Вінда, О. П.Коструб, І. Г.Сомова [та ін.]. - 3-тє вид., К., 2004. - 284с.